

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL UAB „ŠVYTURYS-UTENOS ALUS“ REKLAMOS „– UŽ MUS, – LIETUVIUS!“ TYRIMO

2017-11-30 Nr. (17)SN-225)SP-96

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2017 m. spalio 30 d. gautas L. S. (toliau – Pareiškėja; vardas ir pavardė Tarnybai žinomi) skundas dėl UAB „Švyturys-Utenos alus“ reklamos „– Už mus, – lietuvius!“ (toliau ir – alaus reklama), kuri, Pareiškėjos teigimu, yra patalpinta Vilniaus miesto lauko stenduose. Pareiškėja teigia, kad ji yra lenkų tautybės, todėl, jos įsitikinimu, šūkis „– Už mus, – lietuvius!“ diskriminuoja kitataučius Lietuvos Respublikos piliečius ir žeidžia jų jausmus, pažeidžia atitinkamus teisės aktus, tautinių mažumų teises.

Lygių galimybių kontrolierius

n u s t a t ė:

1. Tarnybos Teisės skyriaus vyresnioji patarėja Laima Vengalė-Dits, atlikusi tyrimą, 2017 m. lapkričio 23 d. nustatė, kad skunde nurodyta alaus reklama bei šios reklamos vaizdo klipas yra skelbiami UAB „Švyturys-Utenos alus“ interneto svetainėje http://www.svyturys.lt/produkcija#id_2521, aptariama alaus reklama taip pat yra publikuojama *youtube* interneto svetainėje https://www.youtube.com/watch?v=z_NeazsgE38 su priedašu „Švyturys. Už mus lietuvius!“; reklaminiai plakatai buvo pastebėti Vilniaus miesto Narbuto gatvėje esančiame lauko stende.

Lygių galimybių kontrolierius

k o n s t a t u o j a:

1. Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar UAB „Švyturys-Utenos alus“ alaus reklama, skelbiant šūkį „– Už mus, – lietuvius!“, nepažeidžia Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 8 str. 2 punkto, įpareigojančio prekių pardavėjus, gamintojus ar paslaugų teikėjus, suteikiant vartotojams informaciją apie gaminius, prekes ir paslaugas arba jas reklamuojant, užtikrinti, kad šioje informacijoje nebūtų išreiškiamas pažeminimas, paniekinimas arba teisių apribojimas ar privilegijų teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu ir nebūtų formuojamos visuomenės nuostatos, kad dėl šių požymių asmuo yra pranašesnis arba menkesnis už kitą. Taigi buvo atliekamas tyrimas dėl galimos diskriminacijos tautybės pagrindu vartotojų teisių apsaugos srityje.

2. Reklamos įstatymo 2 str. 1 dalies 8 punkte reklama apibrėžiama bet kokia forma ir bet kokiomis priemonėmis skleidžiama informacija, susijusi su asmens ūkine komercine, finansine ar profesine veikla, skatinanti įsigyti prekių ar naudotis paslaugomis, įskaitant nekilnojamojo turto įsigijimą, turtinių teisių ir įsipareigojimų perėmimą.

Visuomenės informavimo įstatymo 2 str. 57 punkte reklama apibrėžiama bet kokia forma ir bet kokiomis priemonėmis reklamos užsakovo interesais arba savireklamos tikslais skleidžiama informacija, išskyrus televizijos reklamą, apie asmens ūkinę, komercinę, finansinę ar profesinę veiklą, skatinanti įsigyti prekių ar naudotis paslaugomis, įskaitant nekilnojamojo turto įsigijimą, turtinių teisių ir įsipareigojimų perėmimą.

Taigi UAB „Švyturys-Utenos alus“ alaus reklama, kurioje skelbiamas šūkis „– Už mus, – lietuvius!“, vertintina kaip reklama, nes joje skleidžiama informacija, susijusi su UAB „Švyturys-Utenos alus“ vykdoma ūkine, komercine veikla, ir ši informacija skatina įsigyti gaminamą produkciją (reklamuojamą alų).

3. Pagal Lygių galimybių įstatymo 8 str. 2 punktą, prekių pardavėjai, gamintojai ar paslaugų teikėjai, suteikdami vartotojams informaciją apie gaminius, prekes ir paslaugas arba jas reklamuodami, įpareigojami užtikrinti, kad šioje informacijoje nebūtų išreiškiamas pažeminimas, paniekinimas arba teisių apribojimas ar privilegijų teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu ir nebūtų formuojamos visuomenės nuostatos, kad dėl šių požymių asmuo yra pranašesnis arba menkesnis už kitą. To paties įstatymo 10 str. reglamentuojama, kad šiame įstatyme nustatytų pareigų nevykdymas ar netinkamas jų vykdymas ir draudimų nesilaikymas laikomas lygių galimybių pažeidimu.

Aptariamoje alaus reklamoje skelbiamas šūkis „– Už mus, – lietuvius!“, o šalia šio šūkio vaizduojami kopose, paplūdimio kėdėse, sėdintys vyrai ir moterys, kurie yra linksmi nusiteikę, o rankose

laiko alaus pripildytas taures. Alaus reklamos šūkis „– Už mus, – lietuvius!“ suvokiamas kaip tostas „už lietuvius“, tai yra tiesiogiai galėtų būti suprantamas kaip tostas už tautybės pagrindu vienijamą grupę asmenų, gyvenančių Lietuvos Respublikos teritorijoje ir už jos ribų. Taigi siūlymas išgerti alaus „už lietuvius“ nereiškia pažeminimo, paniekimo kitų tautinių grupių atstovų atžvilgiu, taip pat neformuoja nuostatų, kad lietuviai dėl savo tautybės yra pranašesni už kitų tautybių atstovus. Pagal Valstybinės lietuvių kalbos komisijos konsultacijų banke pateiktą žodžio „tostas“ paaiškinimą¹, tostas yra trumpa sveikinamoji kalba, siūlant išgerti taurę kieno garbei. Taigi aptariamam atveju galima daryti išvadą, kad siūlymas išgerti alaus „už lietuvius“ nežemina ir neniekina kitų tautybių asmenų dėl jų tautybės, taip pat negalima daryti išvados, kad šūkiu „– Už mus, – lietuvius!“ formuojama nuomonė, kad lietuviai dėl savo tautybės yra pranašesni už kitų tautybių asmenis.

Atsižvelgiant į tai konstatuotina, kad UAB „Švyturys-Utenos alus“, reklamuodama savo gaminamą produktą alaus reklamoje, kurioje skelbiamas šūkis „– Už mus, – lietuvius!“, nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 8 str. 2 punkto ir nepadarė pažeidimo, atitinkančio Lygių galimybių įstatymo 10 str. įtvirtinto lygių galimybių pažeidimo sudėtį.

Dėl pirmiau nurodytų priežasčių, vadovaudamasis Lygių galimybių įstatymo 14 str., 29 str. 2 dalies 5 p.,

Lygių galimybių kontrolierius

n u s p r e n d ž i a:

1. Pripažinti skundą nepagrįstu, nepasitvirtinus Lygių galimybių įstatymo pažeidimams.
2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją.

Lygių galimybių kontrolierius, vadovaudamasis Lygių galimybių įstatymo 17 str. 2 d. nuostata, suteikiančia teisę lygių galimybių kontrolieriui teikti išvadas ir rekomendacijas bet kokiais su diskriminacija susijusiais klausimais dėl šio įstatymo įgyvendinimo, taip pat pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms dėl teisės aktų tobulinimo ir lygių teisių įgyvendinimo politikos prioritetų, vykdyti prevencinę ir švietėjišką veiklą, lygių galimybių užtikrinimo sklaidą, bei siekdamas išvengti galimo ydingų stereotipų formavimo, jog vienos tautos atstovai dėl savo tautybės yra pranašesni ar mažiau vertingi nei kitų tautybių atstovai, taip pat siekdamas ugdyti pagarbą ir toleranciją įvairių tautinių

¹ <http://www.vlkk.lt/konsultacijos/7318-tostas-uz-ka>

grupių, rasės, etninės kilmės asmenims, užkirsti kelią galimiems dviprasmiams ir klaidinantiems reklaminių tekstų ir vaizdinių interpretavimams, rekomenduoja UAB „Švyturys-Utenos alus“, rengiant gaminamų produktų reklamines kampanijas, įvertinti jas lygių galimybių užtikrinimo aspektu ir, kilus neaiškumų, konsultuotis su Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Seimo kontrolierius,
laikinais pavaduojantis lygių galimybių kontrolierių

Raimondas Šukys